77444
1

J. BLEULAND,

ICON TUNICÆ VILLOSÆ INTESTINI DUODENI,

JUXTA FELICEM VASCULORUM IMPLETIONEM.

IPSIS COLORIBUS, QUI IN PRÆPARATO CONSPICIUNTUR EDITA.

TRAJECTI AD RHENUM,
APUD B. WILD ET J. ALTHEER,
MDCCLXXXIX.

Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator.

HORATIUS, *de Arte Poetica.*

ICON TUNICÆ VILLOSÆ INTESTINI DUODENI.

Cum cuivis humani corporis fabricæ ſtudioſo non ſemper concedatur ipſa cadavera intueri, atque ita artificioſiſſimam illam machinam admirari, præter publicas anatomen docentium prælectiones, in fide Auctorum, unicum veritatis præſidium conſtituat, neceſſe eſt.

Hæc ratio, quod a priſcis jam inde temporibus clariſſimi in arte viri in eo fuerunt, ut, quæ experientia duce ipſi invenerant, cum aliis communicarent, atque ita laudandam illam cupiditatem, ſi non utilitate, at voluptatis ſenſu aliis redderent commendatiſſimam: Quid? non literis, & ſimplici rei delineatione contenti, ope artis elegantiſſimæ, ipſas rerum imagines tanta felicitate exprimere ſunt conati, ut plurima ſuperſint,

quæ hodie maximam ab utilitate habent commendationem, &, ſine ſculptoriæ artis auxilio, temporis injuria plane periiſſent: Nec ſola hæc inde redundat utilitas: enimvero aliis etiam occaſionem dedit, in veterum inventa ita inquirendi, ut errores, ſi qui forte eſſent commiſſi, poſſint emendari, & præterea, quæ leviter tantum ab aliis eſſent tractata, accuratius examinari & perfici, cum ſine illis adjumentis non, niſi difficillime, ad eam operis abſolutionem pervenire potuiſſent.

Etenim inventa hac arte, cadavera quaſi coram ſecantur, opus ipſum ſui commilitonis Anatomicus contemplatur, quæ vidit, ad examen revocat, ſpecimina, & eventus comparat, nova detegit, iisque detectis ad aliorum ſcrutinia via monſtratur & aditus. Quid? quod quæ vidimus antea in ipſo cadavere, quovis momento nobis repraeſentat, dum multas paginas perlegendo vix memoriæ perditum reddere poſſemus, etſi annotationes etiam accuratiſſimæ ad manus eſſent. Denique, quæ tempore pereunt, ſervat, quæ propter ſpurcitiem oculis delicatiorum vix feruntur, offert purgata, quæ difficillime diſcernuntur, nullo fere negotio luminibus præbet conſpicienda, quæ uni tantum obſervare licuiſſet, ad omnium notitiam perducit, atque ita inventorum conſervatrix fideliſſima, dux optima, & rei Anatomicæ præſidium merito ſuo videtur appellanda.

Quam vero utile, quam jucundum eſt tironibus, dum ipſi manus operi admovere adgrediuntur, ante oculos habere in tabulis præparata, quibus, quaſi filo ducti, facilius loca invenire poſſunt ipſis inveſtiganda, &

ſibi

ſibi cavere, ne ſecando imprudenter tollant, quæ omnino erant ſervanda?

Quam gratum porro accidit anatomen exercentibus, ſi ipſi præparatum aliquod, verbi gratia, musculorum quoddam ſtratum confecerunt, a tabulis, quas Albino & Wandelario debemus, non plane diverſum? Quam jucundum eſt, ad normam Halleri elegantiſſimarum arteriarum iconum, prudenti ſectione impleta vaſa exprimere tentantibus, amicam eorum cum magni præceptoris labore concordiam offendere? Quantum conducit anatomicis ac medicis, caſus cujusdam morboſi obſcuram cauſam in ipſa tabula videre conſpicuam, & explicationem phænomenorum, quæ, dum vivebat æger, ingenium medentis torſerunt admodum, omnemque induſtriæ & artis auxilium eluſerunt, cognitam ſibi habere & perſpectam, dum contra per illud difficillimum accidit, deſcriptiones caſuum anatomico-pathologicorum percipere, ubi nullæ tabulae læſarum partium imaginem oſtendunt.

Ex dictis igitur ſatis apparet, facilius nos doceri, noſtramque induſtriam ab hoc artis ſalutiferæ adminiculo magis magisque incitari; quod ſi itaque egregiæ hujus artis laudem ulterius extollere eſſet animus, ultro ſeſe offerrent rationes ad id accommodatiſſimæ; ſed omnibus planum arbitror & apertum, quod hæc ars, cum Aſtronomia, Geographia, & Hiſtoria Naturali non tantum, verum etiam omnibus artibus & diſciplinis cognationem quamdam habeat & affinitatem.

Sed ut ea tantum præmoneamus, quæ ad præſens

 pro-

propoſitum facere videntur, nimirum nobis indefesſus labor parentum noſtrorum Bidloi, Ruyſchii, Halleri, Monroi, Nuckii, aliorumque opera reliquit præſtantiſſima; magnus autem Albinus non tantum in illo labore deſudavit, quo veterum ſcripta & icones anatomicas emendavit, ſed plura etiam de ſuo addidit. Veſalii etenim, atque Euſtachii tabulas primo correxit, earumque explicationes emendavit, deinde vero magnum illud opus de oſſibus, musculis, de ductu thoracico, atque utero optima forma exhibuit, aliasque icones oſſium foetus elegantiſſimas. Neque tantum ſubtiliſſimas vasculorum ramificationes, erudite, ut ſolebat, pertractavit, ut accuratius cognoſcantur, earum delineationes per Houbrakium ſculptas, nigro colore impreſſas relinquens, ſed ſimul ſubtiliorum partium fabricam, ſuo quamque colore cum Phyſiologis communicavit, non parum adjutus opera viri, in hac arte facile principis, Joannis L'Admiral, qui, quantum ceteris omnibus antecellat, ſatis evincunt ſex ea ſpecimina, quæ ab hoc artifice profecta nobis ſuperſunt, & tum propter accuratiſſimam tabularum tractationem, tum vero etiam propter ipſarum partium dextre ac feliciter præparatarum naturam, ſui auctoris peritiam non minus teſtantur, quam admodum delectant, & Phyſiologiæ ſtudioſis commodo ſunt & utilitati.

Diſtincta enim magis de ipſarum partium natura atque compoſita ſtructura idea formatur, ſi ſingulas earum, diverſo colore diſtinctas, ante oculos habeamus,

cum

cum ceteroquin tenuiſſimæ illæ particulæ non ita facile queant diſcerni.

Hinc eſt, quod Ruyſchium, atque Albinum in detegenda partium ſubtiliſſimarum fabrica ſecutus, variorum, non infeliciter ita præparatorum, ſpeciminum icones exhibere mecum conſtituerim: Et licet in aliis Europæ regionibus ad ſummum perfectionis faſtigium ars ſculptoria adſcendiſſe videatur, atque patriæ quoque noſtræ de magnis in hac arte viris liceat gloriari, nullus tamen (pace artificum dictum ſit) in hoc genere palmam Admiralio ad hoc usque tempus præripere potuit, imo fere dixerim cum illo comparari.

In Anglia quidem, æque ac in Gallia, varii artifices varie diſtinctas tabulas quotidie pulchriores producunt, atque etiam cura clariſſimi Anatomici Vicq d'Azyr ad phyſiologicos uſus Ruyſchii, Albini, atque l'Admiralii opera imitari conati ſunt (*a*): Nec deſunt in noſtra quoque patria: digniſſima enim extant ſpecimina labore Cl. Ploos van Amſtel coloratis tabulis juxta pretioſiſſimas picturas expreſſa: neque etiam Johannes Chriſtianus Seppius in elaborandis figuris, a ſe ipſo, atque ab immortali Noſemannio in Hiſtoriæ Naturalis noſtræ Patriæ ornamentum deſcriptis, ſine ſucceſſu deſudavit.

Non

(*a*) *Quantum autem hæ imitationes a L'Admiralii opere differant, ſatis facile patere poteſt, ſi inter ſe conferantur, icon duræ matris in convexa ſuperficie viſæ ex capite foetus humani octo circiter a conceptione menſium deſumtæ ad præparatum* Ruyschii *& ejusdem membranæ in concava parte viſæ icon a L'Admiralio impreſſæ, cum illis, quæ No.* 1. *Tab. Secunda habet* Vicq d'Azyr.

Non autem opus ejus, ſaltem illud, quod mihi paravit, cum L'Admiralii comparari poteſt, quo factum eſt, ut, (quum ante quinquennium a præceptoribus, nunquam ſine ſumma veneratione nominandis, Hahnio atque Douvereno, poſtquam laboris mei ſucceſſum examinare haud dedignati erant, incitarer ad deſcribendum novum experimentum, quod de arteriolis lymphaticis inſtitueram,) a variis Anatomes cultoribus, non ita fauſte de ejus experimenti eventu judicaretur, quam deinde, ipſo præparato oculis nonnullorum eruditiſſimorum virorum ſubjecto, inter quos Paradyſium, Veiraccium, Beſoettium, atque, præmatura morte ereptum amicum van den Wynperſſe nominaſſe ſuffecerit.

Non autem criticorum, aliorumque, quibus ipſius ſpeciminis intuendi occaſio non datur, ſeveritatem eo tempore vitare potui, partim, propter tabulam male expreſſam, partim, quia ad finem nondum perducta esſent exprimenta, quibus inſtitutis, eventus tamen eorum prius in lucem proferri non potuit, quam diligentiore, atque magis L'Admiralianæ imprimendi conſentanea methodo adjuvarer.

Ad hoc opus jam ſeſe mihi obtulit vir, æque diligens ac dexterrimus, J. Kobel, qui mecum poſt multum laboris atque temporis diſpendium, ni fallor, tandem invenit methodum eamdem, qua L'Admiralius in ſuis iconibus fuit uſus; Quum vero tum diverſi colores, tum vero etiam, quæ fidem ſuperat, ſubtiliſſimorum vaſculorum copia & tenuitas, quæ mihi poſt iterata pericula non tantum in ſingulis inteſtinorum tunicis, non tantum in

in extima tunica cum venis lymphaticis lateraliter communicantia apparuerunt, ſed in ipſis veſiculis ampullularum abſorbentium totam intimam tunicam conſtituentibus, ipſe non finxi, ſed vidi, & quorum picturas non tantum, ſed ipſa præparata dubitantium oculis ſubjicienda ſervo, quum ergo, hæc paulo difficiliora viderentur, primo fasciculo iconem exhibui hepatis junioris, naturali quidem colore impletis arteriis, ſed ſimplici rubro colore ornatam, eo fine, ut ſenſim ad difficiliora pateret aditus.

Quæ autem jam prodit, difficillime, attamen ſumma cura ab ingenioſiſſimo pictore VAN DER JAGT ad normam præparatæ a me inteſtini duodeni portionis delineata eſt, & ipſis coloribus naturalibus diverſiſſimis impreſſa, ſicque, ni fallor, & grato ſpectaculo, & utilitate phyſiologica ſeſe admodum commendat.

Non facili certe negotio corporis humani ſubtiliores partes ſic poſt mortem ſuos naturales colores accipiunt diverſos, ut ſine ulla colorum confuſione naturalem illam picturam exhibeant, quam diverſus ab arterioſo colore venis contentus ſanguis efficit; non facile quoque, licet ita præparatæ, hæ partes delineantur aut imprimuntur, alioquin certo certius alii anatomici hoc adminiculo fuiſſent uſi, quorum praeparata & deſcriptiones praeſtantiſſimae ſunt, ſed a tironibus non ita clare percipi poſſunt, ac ſi etiam hac methodo eorum oculis eſſent ſubjectae.

Conſpicuæ autem in hac tabula ſunt valvulæ illæ magnæ, quæ a Kerkringio nomen ſortiuntur, & in interiore inteſtini duodeni parte, ſi per longitudinem ſecetur, reperiuntur. In arterias porro hujus inteſtini non ſimplicem, ut vulgo ſolet, colorem rubrum inmiſi, ſed albam ſubtiliorem addidi, quæ rubrum poſt ſe relinquit, unde vaſcula ſubtiliſſima, magis diſtincta, in ſpectantium oculos incurrunt: venæ, per eamdem partem discurrentes, coeruleo colore ſunt ornatae, ita ut etiam puncta villorum rubra, alba, atque coerulea conſpiciantur, in membranis diverſis & etiam in ipſis villis, ſub microscopio, tot diverſi coloris vascula monſtrantia.

Per omnem plicarum ſive valvularum conniventium ambitum tam clare conſpiciuntur hi impleti villi, ut ipſa eorum figura oculorum aciem non fugiat; conuli enim ſunt, qui baſi latiori affixi, vertice rotundo in inteſtini cavum elevantur, quod, cum ab altera parte hoc ſpecimen ſua magnitudine contemplati ſumus, clarius in iſtis patebit, quæ ope microscopii ſunt delineata, cum aliis, quæ in illis notanda erunt.

